(ד' יה) מעשה בר' יהושע בן חנניה

שהלך לסייע את ר' יוחנן בן גודגדא

בהגפת דלתות אמר לו חזור בך

שאתה מן המשוררים ואני מן

השוערים: לכרס. על שם שהיו

יושבים שורות שורות ככרם זה

הנטוע שורות שורות: בכבוד

הכסניה. מכניסי הורחים בבתים:

כחש המדברים. במסכת שבת

מפרש לה בבמה מדליקין (ד' לג:):

שנים עשר מיל. שלש פרסחות.

מחנה ישראל מבית הישימות עד

אבל השטים י תלתא פרסי: אמרה

תורה כו'. כלומר קראו הכתוב

מבקש ה': כשם שחני הסברתי

לך פנים כך אחה הסבר פנים.

והיינו דכתיב פנים בפנים: הרב

בכעם. עליהם משום מעשה

העגל: ותלמיד בכעם. וגם אתה

מראה להם כעם שהרחקת אהלך

ממחנה: אם אתה מחזיר האהל

למקומו גרסינן: והיינו דכתיב ושב

אל המחנה. השב האהל למחנה ואם

לאו משרתך יהושע בן נון נער לא

ימיש מתוכה שישמש תחתיך. ואף על

פי שהשיבו לאחר שנתרנה הקב"ה

לישראל והוקם המשכן לא ילא

ל) ע"ו ז. חולין מד: נדה כ:,נדה לג: מנחות כג.],

נ) וז"ל החשרי בשורש נוכשו

1) ע"ז יט., מ) ב"ב קעה.,
ט) [נדה סו.], י) ל"ל בן,
כ) [עירובין נה:], ל) [ע"ל,
ג'י ע"ין,

צב א טוש"ע י"ל סי' רמנ מעי לא בהג"ה: צג ב מיי פ"ג מהלכות מ"ת הלכה יב סמג עשין יב טוש"ע י"ד סימן רמו סעיף כא:

תורה אור השלם

1. וְהֶלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לְבוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר יִי אַל בַּית אַלֹהֵי יַעֵקב וִירַנוּ יי אָל בּיוֹ אֱלוּי יִצְּקְבּוּן נַּוּ מְדְּרָכִיוֹ וְנַלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו כִּי מִצִּיוֹן תַּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יִי מִירוּשְׁלָם: ישעיהו ב ג 2. וּמשֶׁה יִפָּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ מְחֵרֶץ לְּמָחֲנֶה הַרְחַקּ מִוְ הַמִּחֲנָה וְקְרָא לוֹ אַהְלַ מוֹצֵר וְהָיָה בְּל אָבָקֵשׁ יִייַצַא אֶל אֹהֶל מוֹצֵר אָשֶׁר מְחוּץ לַמַּחֲנָה: שמות לג ז 3. וְדָבֵּר יִיָּ אֱל משַׁה פָּנִים אל פנים כאשר ידבר איש אֶל בְּנִים נַאֲשֶׁוּ יְוְ נֵּיְ הְּיִשְׁ אֶל רֵעָהוּ וְשָׁבַ אֶל הַמְּחֲנָה וֹמְשְׁרְתוֹ יְהוֹשְׁעַ בּן נוּן נַעַר לא יָמִישׁ מִתּוֹף הָאהֶל: שמות לג יא

4. וַיִּדַבֵּר מֹשֶׁה וְהַכּהֲנִים הַלְוִיִם אֶל בָּל יִשְׂרָאֵל הַלְוִיִם אֶל בָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַסְבֵּת וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזָּה נִהְיֵיתָ

לְעָם לַיְיָ אֱלֹדֶיף: דברים כז ט .5 חרב אַל הַבַּדִים וְנֹאֵלוּ נ. װֶנ בּ בֶּל וְבּנְיִם וְבּיִּלְּה דֶּרֶב אֶל גִּבּוֹרֶיהְ וְחָתְנוּ: ירמיהו נ לו 6. וַיֹּאמֶר אֲהָרֹן אֶל מִשְׁה

בִּי אֲדֹנִי אַל נָא תָשֵׁת עַלֵּינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר במדבר יב יא יי נף הָתְעוּ אֶת מִצְרַיִּם הוֹאֲלוּ שָׁרֵי צֹעַן נִשְּׁאוּ הי בַּהוֹבוּ יבּיא שָׁרֵי נוְי יִהְּ פָּנַת שְׁבָטֶיהָ: ישעיהו יט יג ייבית בּי

ימוּת בְּאֹהֶל בָּל הַבָּא אֶל הָאֹהֶל וְכָל אֲשֶׁר בָּאֹהֶל הָאֹהֶל וְכָל אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שָׁבְעַת יָמִים:

9. כי מיץ חלב יוציא פ. בּי בּיץ הָיָבְ הָמִיץ אַפַּיִם יוֹצִיא רִיב: משלי ל לג משלי ל לג

ואָם זַמּוֹתָ יָד לְפֶּה: טור. משלי ל לב

עַמְלֵקִי פֶּן אֹסִפְּךּ עִמּוּ וְאַתָּה עָשִׂיתָה חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאַל בָּעֻלוֹתְם מִמְצְרָיִם וְיָּסֵר מֵינִי מִתּוֹךְ עַמְלַק: שמואל א טו ו 12. לֹא תְתַעַב אֲדֹמִי בִּי בעלותם אָחִירָ הוּא לֹא תְתַעֵב מִצְרָ בִּי גֵר הַיִיתַ בְאַרְצוֹ:

. דברים כג ח 13. אֶרֶץ מִצְרֵיִם לְפְּנֶיךְּ הָוֹא בְּמֵיטַב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב אָת אָבִיךְּ וְאֶת אַחָירְּ יַשְׁבוּ בארץ גשן ואם ידעת ויש בם אַנשִׁי חַיַל ושַמתַם שַרִי

יברך יי את עבד אדם ואת בַּלֹבֵיתוֹ: שמואל בויא

רב ניסים גאון

תנו רבנז כשנכנסו רבותינו . לכרם ביבנה. בגמרא אלעזר בכרם ביבנה וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי מקום. מפורש במסכת שבת בפרק במה מדליקין (דף לג) אמרו יהודה שעילה יתעלה

ואמרו לאחינו שבגולה. שלא ישמעו לו: יעלו להר. לאחד ההרים דבר לבטלה: לא גרסינן ומשרחו יהושע וגו': הסכם. עשו כחות להתנהג בחוקות העמים לבנות במות: אחיה יבנה מובח. אדם כתות. דריש הם כמו עשו: כתחו עלמכם. ודרשי נמי הם כמו גדול היה וראש לבני הגולה: חנניה. הוא חנניהי אחי רבי יהושע: עשה עשו עצמכם כתותים להצטער על דברי תורה: זאת התורה. ינגן בכנור. לפני הבמה לפי שחנניה לוי היה כדתנן במסכת ערכין היכן מלויה באדם שימות באהלי תורה: הם ואחר כך כתח. שתוק

ברכות

כמו ויהס כלב (במדבר יג) שתוק והאזן לשמועתך עד שתהא שגורה בפיך ואף על פי שאינה מיושבת לך ואחר כך כתתנה והקשה עליה מה שיש לך להקשות וחרץ תרולין עד שתתיישב לך: יהגה. יעיין: מיך חלב יוליה חמהה. המוליה את החלב שמלך משדי אמו על דברי התורה חמאה היא לו: ומין אף. המולך כעם רבו וסובלו יוליא הלכות דם לעומתם0: דחנן. שדיני ממונות עמוקים הם והרולה שיתחכם יעסוק בדיני ממונות שאין מקלוע בתורה גדול מהם: המנבל עלמו. ששוחל לרבו כל ספקותיו ואף על פי שיש בהם שחבריו מלעיגים עליו: ואם זמות. שסתמת פיך מלשאול לשון זמס טבעת של רלועה שתוחבים בחוטם בהמה שעסקיה רעים ונותנים אותו בשפתיה לתופרם יחד ולסותמן סופך שתתן יד לפה כשישאלוך ולא מדע להשיב: עשית חסד. שהאכילם שנאמר ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם וגו׳ (שמות יח): המות. חשתו של עובד אדום: וח' כלותיה. שהיו לה מח' בניה:

שנאמר

ואמרו לאחינו שבגולה אם שומעין מומב ואם לאו יעלו להר אחיה יבנה מזבח חנניה ינגן בכנור ויכפרו כולם ויאמרו אין להם חלק באלהי ישראל מיד געו כל בבכיה ואמרו חם ושלום יש לנו חלק באלהי ישראל וכל כך למה משום שנאמר יכי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים יבי בשלמא הוא מטהר והם מטמאין לחומרא אלא הוא משמא והם משהרין היכי הוי והא יותניא אחכם שממא אין חברו רשאי למהר אסר אין חברו רשאי להתיר קסברי כי היכי דלא נגררו בתריה: תנו רבנז כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היו שם רבי יהודה ורבי יוםי ור' נחמיה ור' אליטזר בנו של רבי יוםי הגלילי פתחו כולם בכבוד אכסניא ודרשו פתח רבי יהודה ראש יהמדברים בכל מקום בכבוד תורה ודרש יומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנָה והלא דברים קל וחומר ומה ארון ה' שלא היה מרוחק אלא שנים עשר מיל 'אמרה תורה יוהיה כל מבקש ה יצא אל אהל מועד תלמידי חכמים שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה

הרואה פרק תשיעי

על אחת כמה וכמה יודבר ה' אל משה פנים אל פנים אמר ר' יצחק אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה אני ואתה נסביר פנים בהלכה איכא דאמרי כך אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה כשם שאני הסברתי לך פנים כך אתה הסבר פנים לישראל והחזר האהל למקומו יושב אל המחנה וגוי אמר רבי אבהו אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה יעכשו יאמרו הרב בכעם ותלמיד בכעם ישראל מה תהא עליהם אם אתה מחזיר האהל למקומו מומב ואם לאו יהושע בן נון תלמידך משרת תחתיך והיינו דכתיב ושב אל המחנה אמר רבא אף על פי כן לא יצא הדבר לבמלה שנאמר ומשרתו יהושע בן גון גער לא ימיש מתוך האהל: ועוד פתח ר' יהודה בכבוד תורה ודרש יהסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם וכי אותו היום נתנה תורה לישראל והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה אלא ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני אמר ר' תנחום בריה דר' חייא איש כפר עכו תדע שהרי אדם קורא קריאת שמע שחרית וערבית וערב אחד אינו קורא דומה כמי שלא קרא קריאת שמע מעולם הסכת עשו כתות כתות ועסקו בתורה לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה כדר' יוםי ברבי חנינא ידאמר ר' יוםי ברבי חנינא מאי דכתיב יחרב יועל) הבדים ונואלו חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה ולא עוד אלא שמשפשים כתיב הכא ונואלו וכתיב התם יאשר נואלנו ולא עוד אלא שחומאים שנאמר ואשר חמאנו איבעית אימא מהכא זנואלו שרי צוען דבר אחר הסכת ושמע ישראל כתתו עצמכם על דברי תורה כדאמר ריש לקיש ידאמר ריש לקיש במין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר ידאמר התורה אדם כי ימות באהל דבר אחר הסכת ושמע ישראל הם ואחר כך כתת כדרבא "דאמר" רבא לעולם ילמוד אדם תורה ואחר כך יהגה אמרי דבי ר' ינאי מאי דכתיב יכי מיץ חלב יוציא חמאה ומיץ אף יוציא דם ומיץ אפים יוציא ריב במי אתה מוצא חמאה של תורה במי שמקיא חלב שינק משדי אמו עליה ומיץ אף יוציא דם כל תלמיד שכועם עליו רבו פעם ראשונה ושותק זוכה להבחין בין דם ממא לדם מהור ומיץ אפים יוציא ריב כל תלמיד שכועם עליו רבו פעם ראשונה ושניה ושותק זוכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות ©דתנן ר' ישמעאל אומר הרוצה שיתחכם יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן שהן כמעין נובע אמר ר' שמואל בר נחמני מאי דכתיב ייאם יינבלת בהתנשא ואם זמות יד לפה כל המנבל עצמו על דברי תורה סופו להתנשא ואם זמם יד לפה: פתח ר' נחמיה בכבוד אכסניא ודרש מאי דכתיב ייויאמר שאול אל הקיני לכו סורו רדו מתוך עמלקי פן אוסיפך עמו ואַתה עשיתה חסד עם כל בני ישראל והלא דברים קל וחומר ומה יתרו שלא קרב את משה אלא לכבוד עצמו כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה: פתח ר' יוסי בכבוד אכסניא ודרש בלא תתעב אדומי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו והלא דברים קל וחומר ומה מצריים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן שנאמר בואם ידעת ויש בם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו על אחת כמה וכמה: פתח ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי בכבוד אכסניא ודרש יויברך ה' את עובד אדום (הגתי) בעבור ארון האלהים והלא דברים ק"ו ומה ארון שלא אכל ושתה אלא כבד ורבץ לפניו כך המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומאכילו ומשקהו ומהנהו מנכסיו עאכ"ו מאי היא ברכה שברכו אמר רב יהודה בר זבידא זו חמות וח' כלותיה שילדו ∘ששה ששה בכרס אחד שואמר

גליון הש"ם

גמ' ששה בכרם אחד. נלידה לדרך פרשה שמות כתב נשם המפרשים דו' חדרים יש באשה שלשה מימין ושלשה משמחל וחחד בחמנע אם מתעבר מימין יהיו זכרים אם מתעבר מימין יהיו זכרים ובשמאל נקבות ובאמלע טומטום או אנדרוגינום ומעברו מכל החדרים רק . לא מאמצע דטומטום הוי סימן קללה:

מוסף רש"י

ראש המדברים בכל מקום. נמנות המלך, שנוה עליו לדבר תחלה בכל מקוס (שבת לג:). ישראל מה תהא עליהם. חס כן מי יקריכס לג יאן. אשר נ קג יא), אשר נואדנו. מתרגם לאיטפשל (תענית 1.). שחוטאין, דכתיב נואלנו גבי חטאנו (שם), נואלו שרי צוען. נשאו שרי נוף, אלמא בנואל נשא לחנוות מרוח ב יטחול נשם נחסות (מבחדים). לעולם ילמוד אדם תורה. מרכו עד שתהא גירסת התלמוד ופירושו שגורה לו התנחדר ופידושו שגורה כו בפיז, ואחר כך יההה. יעיין בחלמודו לדמות מילחל למילתא להקשות ולמרץ, ובראשונה לא יעשה כן שמה יבעל והכיל לא יעשה לו כל שעה, ועוד לאחר שמה הרבה הוא מתיישב בתלמוד ומתרץ לעלמו דבר הקשה (עיד יש). אם גבלת בהתנשא. אם נכלת עלמך על דברי מורה לדרוש ולשאול ספקומיך לרבך, ואפילו נראית לו כשוטה בלא לב, סופך שתהא מנושא, ואם זמות. סופך כשישאלך דבר הלכה תתן יד לפה ותאלם, שלא תדע לענות כלום בו (מווולי ל לר).

רבינו חננאל

ואמרו לאחינו שבגולה וזה לוי ויקריבו קרבן, שכבר אין לכם חלק בארץ ישראל, מיד געו בבכיה וענו באלה? ישואל ובוזודוו ובמקדשו. תנו רבנן כשנכנסו רבותינו בכרם ביבנה פתחו בכבוד אכסניא את האהל, והלה דברים קל וחומר ומה ישראל שאינו . מרוחקים אלא שלשה חכמים שנושאין משא על כתפיהן ומכתתין . רגליהם והולכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה על אחת כמה וכמה. וידבר י״י ...